

TARJEI VESAAS (1897-1970)

Tarjei Vesaas er symbolisten fremfor noen i norsk bokheim, men han er også den dagklare fortelleren og enkle diktskriveren. Prosaen hans er lyrisk gjennom hele produksjonen, språket er Telemarkspreget nynorsk, og han har en stor spennvidde. Romaner, noveller, dikt og skuespill fordeler seg nokså jevnt blant titlene. Flere av bøkene hans er blitt film, og skuespillene er oppført også utenfor Norge.

Vesaas blir regnet som en av de fremste blant nyere norske forfattere, og han har et betydelig navn internasjonalt. Bøker som "Huset i mørkret", "Bleikeplassen" og "Is-slottet" er for lengst blitt klassikere.

Som A. O. Vinje var Vesaas født i Vinje, men han var odelsgutt, om ikke garden Vesaas var av de største. Leselysten var imidlertid større enn lysten på egen gård, så han fikk lov til å velge veien som "skrivar". Men noen lett vei var det ikke, han slo faktisk ikke ordentlig igjennom før i etterkrigstiden.

Bibliofilt er Vesaas interessant, ikke bare på grunn av at han skrev så mye, men også fordi innbindingsmaterialet på bøkene som utkom hos Norli var svært ømtålig for lys. Det er ytterst sjelden å finne noen av disse bøkene med den opprinnelige fargen på ryggen, ofte er de mer hvite enn røde. Men Vesaas solgte dårlig. Mange eksemplarer av førsteutgavene ble liggende i materie, og disse ble senere innbundet i uniforme helsjirtingbind som avviker fra de opprinnelige ved at de mangler den ornamentale dekoren på ryggen og forlagsmerket på bakdekkelen. Smussomslagene på disse bøkene har pålimte brettkanter, noe som ikke forekommer på de opprinnelige smussomslagene. Det finnes innbindingsvarianter på flere av bøkene før 1940, men dette har vi ikke registrert. Når det gjelder bøkene som er kommet hos Gyldendal, antar vi at alle romanene ble bundet enten med begge omslag eller med foromslag, men vi har ikke ved selvsyn kunnet kontrollere samtlige.

Hva prisene angår, ligger Vesaas lavt. Vi har ikke sett debutboken presentert for så mye som 1000 kroner i noe antikvariat, men om en skulle komme over Norli-bøkene med de opprinnelige vareomslagene og ubleket rygg, er det trolig at de ville koste mer. 4-500 kroner er foreløpig det en kan regne med for bøker i de senere helsjirtingbindene.

TARJEI VESAAS' FØRSTEUTGAVER:

- 1923: Menneskebonn. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.* Senere helsjirtingbind.
- 1924: Sendemann Huskuld. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind (grønt eller burgunder).
B. Senere helsjirtingbind.
- 1925: Grindegard. Morgonen. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind (grønt eller burgunder).
B. Senere helsjirtingbind.
- 1925: Guds bustader-. Spel i 3 skift. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1926: Grinde-kveld eller Den gode engelen. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind (grønt eller rødt).
B. Senere helsjirtingbind.
- 1928: Dei svarte hestane. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Forlagsbind i to varianter: A.
Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
- 1929: Klokkas i haugen. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.

- B. Senere helsjirtingbind.
- 1930: Fars reise. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
Det foreligger også eksemplarer med begge omslag medbundet.
Som bilag fulgte en fire siders innledning: Litt um "Fars reise" til orientering.
- 1931: Sigrid Stallbrokk. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
Det foreligger også eksemplarer med begge omslag medbundet.
Som bilag fulgte en fire siders innledning: Um "Fars reise" og "Sigrid Stallbrokk".
- 1932: Dei ukjende mennene. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
- 1933: Sandeltreet. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
Det foreligger også eksemplarer med begge omslag medbundet.
- 1934: Det store spelet. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
Det foreligger også eksemplarer med begge omslag medbundet.
- 1934: Ultimatum. Spel i fire akter. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1935: Kvinnor ropar heim. Norli.
Innbinding: Omslag, med vignett av Albert Jærn.* Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
- 1936: Leiret og hjulet. Noveller. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Albert Jærn.* Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
Det foreligger også eksemplarer med begge omslag medbundet.
- 1938: Hjarta høyrer sine heimlandstonar. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet. Forlagsbind i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Senere helsjirtingbind.
- 1940: Kimen. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet. Helsjirtingbind. Det foreligger også eksemplarer med foromslag medbundet.

- 1945: Huset i mørkret. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Pappbind. Det foreligger også eksemplarer med foromslag eller begge omslag medbundet.
- 1946: Bleikeklassen. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Pappbind. Det foreligger også eksemplarer med foromslag eller begge omslag medbundet.
- 1946: Kjeldene. Dikt. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av N. Davidsen.
- 1947: Leiken og lynet. Dikt. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Johnny Halvorsen.*
- 1947: Morgonvinden. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1948: Tårnet. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Pappbind. Det foreligger også eksemplarer med foromslag eller begge omslag medbundet.
- 1949: Lykka for ferdesmenn. Dikt. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Johnny Halvorsen.
- 1950: Signalet. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1952: Vindane. Noveller. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1953: Løynde eldars land. Dikt. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Johnny Halvorsen.
- 1953: Avskil med treet. Spel i 1 akt. Spel for amatørteater. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1953: 21 år. Skodespel. Spel for amatørteater. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1954: Vårnatt. Roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1956: Ver ny, vår draum. Dikt. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Johnny Halvorsen.
- 1957: Fuglane. Roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1959: Ein vakker dag. Noveller. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1961: Brannen. Roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.

- 1963: Is-slottet. Roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1966: Bruene. Roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1968: Båten om kvelden. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind. Det foreligger også eksemplarer med omslag medbundet.
- 1970: Liv ved straumen. Dikt. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.

Etter Tarjei Vesaas' død er utgitt:

- 1971: Huset og fuglen. Tekster og bilete 1919-1969 redigert av Walter Baumgartner. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helbind av plast. Foreligger også med begge omslag medbundet.
Til denne utgaven ble det utarbeidet en bibliografi over Tarjei Vesaas' arbeider av Kaare Haukaas.

Vi nevner følgende tre spesialutgaver med bidrag av Tarjei Vesaas:

- 1952: Norsk Vejr. Illustrasjoner av Ernst Clausen. Lemvig.
Innbinding: Omslag, tegnet av Ernst Clausen. I kassett.
Boken ble utgitt i 650 eksemplarer, hvorav 200 ble stilt til rådighet for bokhandelen gjennom Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck A/S.
- 1962: Året i Norden. Med tekstbidrag av Bo Carpelan, Frank Jæger, Vilhelm Moberg og Tarjei Vesaas. Tegninger av Ernst Clausen. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Ernst Clausen, innlagt i kassett tegnet av samme.
- 1964: Ni digtere og en tegner. København. Magnus Pedersens Bogtrykkeri. 10 tekstbidrag, hvorav 2 av Tarjei Vesaas.
Illustrasjoner av Ernst Clausen.
Innbinding: Omslag, tegnet av Ernst Clausen.
Boken er trykt i 800 eksemplarer og kom ikke i ordinær bokhandel.

To bibliofilutgaver:

- 1951: Det store spelet. Tredje opplag. Med vignetter av Harald Kihle. Norli.
Innbinding: Omslag, tegnet av Harald Kihle. Sjirtingryggbind. 50 nummererte eksemplarer er bundet i skinnryggbind og signert av Vesaas.
- 1967: Is-slottet. Med tresnitt av Hans Gerhard Sørensen, trykt direkte fra klossene. Den norske Bokklubben. 100 nummererte eksemplarer er signert av Vesaas og Sørensen.
Innbinding: Plastrykk, overtrekk tegnet av Sørensen.